

lægge Odiet for, at vedkommende Lovforslag ikke er blevet til Lov, over paa det andet Ting. Hvad denne Politik, denne specielt danske Politik, skal føre til, det er temmelig vanskeligt at have nogen begrundet Mening om. I alt Fald maa jeg ligesom tidligere i saa Henseende udtale, at for at forstaa det, maa der et Statsmandsblik til, som muligvis de Statsmænd have, der lede os i de forskellige Bestyrelser, de Ledere, der ere for de forskellige Grupper. Vi maa haabe, at de bemeldte Ledere maa føre os ad Veje, vi ikke se, og ad politiske Stier, vi ikke kende, thi dersom vi ikke kunde nære dette Haab, maatte vi fristes til at tro, at disse Statsmænd ikke kende andre Veje og ikke havde andre Tanker end blot det, at holde Partiernes sammen, saaledes at de kunne vedblive at være Ledere af Partiet, ikke havde stort andre Tanker end de Hærførere, der blot tænke paa at holde Tropperne sammen, end Hyrden, der stadig kun tænker paa at faa Faarene drevne tilbage, naar de søge at komme væk, uden at tænke paa, at Slaget skal vindes af Tropperne, eller at der skal findes virkelig gode og passende Græsange for Faarene. Dersom vi ikke kunde nære et saadant Haab til vore Førere, kunde vi næsten tro, at de hverken vidste ud eller ind. Vi kunde tro, at de ikke formaaede at faa Flertallet til at agere anderledes end i negativ Retning. Vi kunde tro, at de ikke i nogen Maade formaaede at føre Tropperne til at foretage noget virkeligt positivt Skridt.

Det kan naturligvis ikke falde mig ind at sige noget nedsættende om vor Forfatning; men jeg har maaske dog Lov at sige, at jeg ikke har megen Tiltro til de Forfatninger, som ere givne i Europa, ogsaa her i Danmark. Og jeg maa sige, at en af Grundene til, at vi ere paa det politiske Standpunkt, i den Misere, hvori vi virkelig ere, er Forfatningens Skyld, for ikke ganske at lægge Skylden paa Lederne. I en Henseende kan jeg i alt Fald sige, at vi ere fuldt ud kørte fast og det endog i Retning af at danne et Ministerium. Jeg nærer ingen Tvivl om, at Hans Majestæt altid vil finde Mænd, der ville danne et Ministerium, naar Hans Majestæt befaler og ønsker det, men det er mig ganske klart, at der nu for Tiden parlamentarisk talt ikke kan dannes et Ministerium. Vi have jo aldrig gjort store Fordringer her i Landet, der har sjældent været Tale om, hvorvidt et Ministerium nu kunde have Flertal i Rigsdagen, vi have nøjedes med, at det havde Flertal i et enkelt Ting. For Tiden

kan der jo ikke være Tale om, at nogen Regering kan faa Flertal i Rigsdagen, men det forekommer mig, at der ikke en Gang kan være Tale om, at noget Menneske i Danmark kan tænke paa at faa Flertal i et enkelt Ting. Mulig kunde han begynde dermed, men det er ganske bestemt, at han ikke vilde have det længere, end fra Høns fløj op til Høns fløj ned.

Saa gerne jeg kunde ønske at se Lovforslagene blive til Love, og saa meget jeg kunde haabe paa, at Landboreformerne maa blive gennemførte, er jeg dog ganske overbevist om, at de ikke blive gennemførte, som jeg tillod mig før at bemærke, saa længe vi have vor nuværende Partidannelse. Jeg sætter sandelig ikke megen Pris paa Parlamentarisme, ikke i nogen Form; men det er dog min absolutte Mening, at da vi en Gang have en Forfatning, en Rigsdag og hele Maskineriet, saa maa der være et enten—eller. Man kan ikke til en vis Grad drive Halløj med den uundgaaelige Grundregel for det parlamentariske Liv. Skulle vi ad parlamentarisk Vej, og uden at der gøres Brud paa den bestaaende Ordning, komme ud af den nuværende Misere, maa der skabes — det er i alt Fald min Mening — en ny og bedre Partisammensætning. Hvordan den skal være, kan der naturligvis være delte Meninger om. Jeg skal ikke paastaa, at jeg ser rigtigt, og at den Tro, jeg har, er den rette; men jeg maa erkende — og jeg kan tilføje, at jeg i saa Henseende har mange Partifæller ikke alene rundt omkring i Landet, men ogsaa i dette Ting — at den eneste Partidannelse, der efter mit Skøn kan bringe os ind i bedre Tilstande og i det hele faa vort politiske Liv nogenlunde i Orden og faa Landboreformerne gennemførte, er Dannelsen af et virkeligt Landboparti. Mine Meningsfæller og jeg følge derfor med stor Interesse den agrariske Bevægelse, der er fremme, og vi haabe, at den Bølge, der nu gaar over Landet, maa kunne bortskylle mange uheldige Fordomme, som have adskilt Landmændene, saaledes at vi Landmænd ikke alene i økonomisk Henseende maatte holde sammen, men ogsaa i politisk Henseende blive enige, saaledes at vi kunne gaa sammen om at danne det, jeg før omtalte, et virkeligt Landboparti. Naar et saadant Landboparti er dannet, er det min Overbevisning, at vi komme ind i bedre Partiforhold. Det er ingen Drøm, ingen Utopi, naar vi haabe, at et saadant Landboparti, hvis det bliver, hvad det burde være, en Gang kan faa Flertal i hele Rigsdagen. I alt Fald er